

Els Valls, de Ruplà

Tot i que la nissaga ha tingut molts noms al llarg dels anys –Valls, Puig, Fonsdeviela, Abadal i Argemí–, la gent de Ruplà encara coneix la casa pairal com a ca l'Abadal

La documentació més completa que ens parla d'aquesta nissaga és la que fa referència a un dels seus membres, Josep Valls i Geli, notari i propietari de Ruplà al segle XVIII. D'ell se'n conserven els papers ben guardats pels descendents. El seu fill primogènit Paulí en fou l'hereu i el que va continuar la notaria i l'administració del patrimoni rural de la família. Com era costum a les cases de rics propietaris que instituïen un hereu, el pare 'col·locava' la resta de fills donant-los un capital i pagant els seus estudis per tal que poguessin exer-

cir una carrera. Josep Valls va destinar els fadristerns de la manera següent: Josep, a la carrera eclesiàstica, Ignasi i Vicenç, a l'exèrcit i les filles Francesca i Narcisa, les casà amb hereus de Figueres i Castelló d'Empúries.

El capellà Josep Valls, havia estudiat a Cervera i en enllestir els estudis fou durant anys secretari del cardenal Antoni de Sentmenat, patriarca de les Índies, confessor del rei i vicari general dels exèrcits, i per tant va viure a la Cort, a Madrid i l'Escorial. Se'n conserva la correspondència amb el seu pare de la qual són interessants els comentaris que fa del període de la Guerra Gran (1793-1795) i de la seva anada a Roma i Venècia l'any 1800 acompanyant el cardenal que havia d'assistir al conclave que va elegir el papa Pius VII. Finalment va entrar a formar part de la Comunitat de Preveres de la parròquia de la Bisbal.

L'Ignasi ingressà de cadet al Regiment de Voluntaris de Barcelona i participà a la defensa de Girona assetjada per l'exèrcit napoleònic; quan capitulà la ciutat fou portat presoner a Dijon, capital de la Borgonya, a França, des d'on escrivia sovint al seu pare unes cartes que ens expliquen avui com era la vida d'un presoner català a la

França napoleònica. Més endavant es casà amb una damisel·la bisbalenca i fou tinent de la Milícia Nacional de la Bisbal durant el Trienni Liberal i batlle de la mateixa vila en la I Guerra Carlina.

Progenitores femenines. Durant diferents generacions la nissaga Valls va variar el cognom perquè la primogenitura l'assumien noies per manca d'hereus i en els enllaços matrimonials no hi havia imposició del cognom de la pubilla als fills. La pubilla de Paulí Valls, anomenada familiarment Pona, fou casada amb Tomàs Puig (1771-1835), ciutadà honrat de Barcelona, gran propietari i advocat de Figueres, que va ser corregidor de Girona quan la ciutat es va rendir, durant la Guerra del Francès. Puig va ser famós com a il·lustrat, admirador de Napoleó, bon coneixedor del moviment revolucionari francès, un dels homes cultes més decebuts amb l'Antic Règim borbònic i decidit partidari del canvi sociopolític que aportaven els napoleònics. De l'afrancesat Tomàs Puig és interessantíssim el seu *Rapport* que presentà al mariscal de l'Imperi Macdonald, governador general de Catalunya, l'any 1810, que proposava un programa polític de signe liberal i favorable a l'oficialitat de la llengua catalana, menystinguda i perseguida pels reis borbònics.

La pubilla de Tomàs Puig, Dolors, emmaridà amb Narcís de Fonsdeviela, marquès de la Torre i batlle de Girona en el període de les bullangues i alça-

Retrat a l'oli de l'afrancesat Tomàs Puig, corregidor de Girona durant el període de la Guerra del Francès.

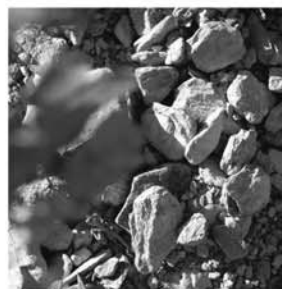
PROCEDÈNCIA: Jordi Frigola i Arpa.

ment contra la regència d'Espartero, en la minoria d'edat d'Isabel II. En el moment en què els sublevats, presidits pel gran liberal Ramon de Cabrera, de la Bisbal, es van fer forts a Girona Fontsdeviela va haver de fugir de la ciutat, fins que el general Prim derrotà els amotinats i restituí el marquès de la Torre al seu càrrec polític.

La filla hereva de Fonsdeviela es casà amb Ramon d'Abadal (1862-1945), advocat i polític de Vic, un dels directius de la Lliga Regionalista des del 1901 i president de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya el 1903 i 1911. Va ser elegit senador per Barcelona del 1907 al 1918 i l'any 1917 presidí l'Assemblea de Parlamentaris.

Crític amb les institucions. Home d'una intensa activitat política, des de posicions conservadores, sempre formant part de la Lliga. En produir-se la dictadura de Primo de Rivera fou empresonat i després obligat a deixar la capital i confinat a territori valencià. Amb la Segona República formà part de les Corts espanyoles i també del Parlament de Catalunya; en ambdues institucions va ser molt crític: a les Corts, per la decisió del govern de la República d'expulsar els jesuïtes i al Parlament català, amb la Generalitat per la llei de contractes de conreu. Durant la revolució i la Guerra Civil (1936-1939) s'exilià a França i Itàlia.

Avui la nissaga ha tornat a canviar de cognom: ara es diu Argemí, però la gent de Ruplà i de la comarca anomenen la casa pairal ca l'Abadal, com ho ha sigut durant les darreres dècades.

Vine a conèixer-nos

Cantallops - Alt Empordà

Per visites: 619 741 442

vinyesdelsaspres@vinyesdelsaspres.cat

VINYES
DELS
ASPRES